

Flaggdagshaldið í Klakksvík

Vanlukkukending gjörði það, at flaggdagshaldið í Klakksvík mátti útsetast til leygardagin seinast, sjálfv um hesin dagur ikki var hin heppiligasti, ti henda dagin spurdust deyðsboðini av tveimum av bygd arfólkunum.

HIN ásetta skrudgongan fór fram sum vanligt. Har luttóku gular og grønir skótar. Í skúlagarðinum spældi Klakksvíkar hortorkestur, og flaggdagsroðuna helt Jógvn Adolf Johannesen, lærari í Rituvík. Vit prenta her frálíku roðu hansara:

Heiðraðu áhoyrarar!
Kvinnur og menn!

25. apríl vóru 28 ár farin aftur um bak, síðani bretar á mongum málum í útvarpi teirra B.B.C. kunngjördu, hvørjum flaggi føroysk skip sigldu undir.

Um hesa hending, ið kom í einari trongari — tungari — daprari tíð, ti hin týska ørnin var farin á strok og legði land eftir land undir eeg, kvað Hans A. Djurhuus skald soleiðis:

So fingi vit boð — og gevið mær ljóð,
lat duna um fjall og dal.
Upp hevjið tú merkið, Føroya tjóð,
og standi í fylking væl.

Ti klettarnir her og liðir og skørð,
sum standa við hav og blálandið fjørð,
er okkara heim og fullfesta búg —
og grundað á vón og trúgv.

Óivað var tað av tilvild ella rættari grundað av umstøðum, at vit fingi flagg okkara góðkent hin 25. apríl 1940. — Danmark lá sum kunnugt niðurbundið, og bretska lónið, sum tá hevði heldur hvassari tenn enn nú, og sum bardist fyri livinum, víðurkendi ikki danska tjóðarmerkið sum uttanvaltað flagg á havinum.

Og í ragnarokinum, sum tá valdaði, gjordist »Merkið» ella »Studentaflaggið», sum tað eisini varð nevnt, flagg Føroya fólks.

I tí óhugnaliga hildarleiki, ið valdaði — tí størsta, sum heimurin enn hevur sætt — fekk »Merkið» elddóp sín.

Undir krossmerkinum — okkara krossmerki — lögdu Føroya synir í hav. Undir hesum flaggi lögdu teir út, at vinna dagligt breyð til eeg og sini, fyri land og tjóð.

Men dýrur var missurin, ti um 150 av sjómönnum okkara lótu liv í fimm ár.

»Har fóru so mong, mangt eygað varð slókt, meðan gotrini dundu um ókt — tó hugdarvir menn bitu fast saman tenn,

og á stongini flaggið hekk høgte. (H.A.D.)

Men teir, sum sóu skip sitt sokka, men sjálvir náddu aftur á gamalt grót, vistu at siga, at krossmerkið mangan var hitt seinasta, teir sóu, áðrenn skútan fjaldist í havsins fávni.

Og teir menn, sum sigldu vanda- og tjóðarflag, eiga stóran lut í flaggsöguni.

Men har hevði leikað á, og ófati luga beiskt hevði stríðið mangan verið millum landsmenn, fyri og imóti flagginum, áðrenn tað var víðurkent. Men tibetur:

»Tað hendi so ofta, hendir væl enn, at myrkur á knúknum lá, tó áttu vit altíð einstakar menn, sum stóðu í broddi tæ. H.A.D.

Ílla ber til at hava nakað hátíðar hald flagginum til heiðurs uttan at nevna hin vitbjarta, eldhugaða unglingin Jens Olivur Lisberg; hann sum fyrstur av øllum læt hitt litfagra »Merkið» veitra á Føroya klettum.

Mær er so — ikki dámdí fámjngum væl, tá teir ein sunnudag um Jóansøkumundið sóu hitt fyrst-

gjörda føroyska krossflaggið veitra í bygd teirra. Men í dag hongur sama flaggið í kirkjuni í Fámjin í eikirammum, og á henni er soljóðandi áskrivt: Hesir stavar randa fyrsta føroyska flaggið. Studenturin Jens Olivur Lisberg læt tað á fyrsta sinni veitra her í bygdini á sumri 1919.

Maður kann doyggja, men aldri doyri minni um fremstar í verki, sigur Hargarskaldið í einum sangi. Jens Olivur Lisberg, hin ungi fámjngingurin, ið andaðist einans 24 ára gamal, hevur ritað navn sitt í Føroya søgu; og har fer tað at standa sum ein lýsandi kyndil og frymynd fyri føroyskan ungdom, so leingi føroyingar eru til ella kenna seg sum føroyingar.

Ikki hugsi eg, at Lisberg og teir, sum saman við honum vundu »Merkið» á stong, gjördu tað — tí teir vanvirdu Dannebrog, ter tradítionir, tær søguliga hendingar, sum knýttu seg at hesum flaggi, alt síðan tað á fyrsta sinni veitraði yvir herliði Valdemars Sigurs kongis í hinum minniliga bardaga í Estlandi í árinum 1219, til studentarinn um 700 ára seinni lótu hitt føroyska merkið blakra út av einum gluggakarmi á Garði í Keypmannahavn.

Nei, beint øvugt!

Men hesir ungu menn kendu eins og stóran partur av hinum føroyska fólkinum, at teir áttu lítlan ella ongan lut í teimum hendingum og tradítionum, sum høvdu gjørt Dannebrog til danskt tjóðarmerki.

Og mangir vóru teir føroyingar, sum beinleiðis kendu harm — og skammarroðan brenna á kinn, tá teir sóu ella hugsaðu um, at útlandskt tjóðarmerki blakraði yvir eyggjunum.

Teir kendu tað sum armóð — vespeldómur ella dirvisloysi, at útlandskt flagg veitraði yvir elsta tingi í Europa, ja kanska í øllum heiminum.

Teir kendu hetta sum útlandskt harraveldi, og harmurin vaks, tá teir hugsaðu um, at sama útlandskt merki skuldi umboða eina serstaka tjóð við egnum máli og egnari mentan, — nevnliga hina føroysku tjóðina.

Og hóast føroyingar í öldir høvdu verið teggjandi saman við danir — verið ávirkaðir av donskum kong- og kirkjuvaldi — so kendu teir kortini enn, at føroyskt var blóðið, sum rann at og frá hjartanum.

Ha, ein serstok tjóð við teimum tjóðareykkennum, sum mynda eina tjóð. Hvussu ofta hava vit ikki hørt hesa ramsuna havda á máli? Men man hon rökka djúpari enn á varrnarnar hjá mongum av landsmönnum okkara í dag.

Neyvan haldi eg, at ágangurin hevur verið harðari móti øllum for oyskum eyðkennum enn nú, óll mögulig útlandsk ávirkan sum eitt óløg floymir inn yvir okkum, og tað nýtist eingin vísmáður at siggia og skilja, hvussu tjóðareykkeni okkara sindrast og týnast. Og Harrin viti, hvar tjóðin havnar, um tað gongur sum nú, ti tað skal nógv til at standa — og steðgað er óll stór-mans tala.

Gyklandi hvørvisjónir, nógv rakstrarrøp, men lítið av úrslitum, ti tað var sannroynd, at tá ið ein galti, tá hópadi mangan teir, ið róptu harðast, fyrstir undan. Og hesin atburður ferð eftir ferð tekur hugin frá fólki og er við til at gera tjóðina røðleysa og líkasala.

Samanhald lærdi vit tverri aldri — Her var mangan sum í Runtsival, har vilstir vóru tólvjavnningar, og hvør móti øðrum so.

Tiverri var tað mangan so, at teir, sum talaðu og taladu mest um føðilandið, mál, mentan og flagg, oyddu kreftirnar í sínámillum-

klandri, og hugsjónirnar fjaldust og kónduðu í tónum orðavavstri.

Og tað er til fánýtis at tala um føðilandi, mál, mentan og flagg, um víðingin og alskurin fyri hesum dýru lutum ikki kemur frá hjartanum, men einans er varraspæl.

Men — læt vera, vit eru ósamdir í mongum, læt vera, at høggin stundum falla, har tey ikki áttu, læt vera, vit eru spjaddir í óneyð-uga nógvur bólar — eitt er, sum eg haldi, vit allir eru góðir við, og eingin okkara vil missa í dag; eitt er, sum kann savna okkum allar — flagg okkara!

Tað er ungdomurin, ið eigur framtíðina. Tað er hann, sum skal byggja víðari. Hann skal taka við í besta frá teimum, ið undan fóru; og tað er at vóna, at hann fótur sær og varðveitir tjóðardýrgripin. Tá gerast orðini hjá Hargarskaldinum Pól F til skammar, har hann sigur nakað so, at sálin er seld fyri grón.

Lisberg og andsfelagar kendu føðilandsalkin brenna í barmi, og teir avrikaðu stórverk.

Men tað vóru eisini aðrir — sum hildu heilt øðrvísi, og høvdu og hardust fyri heilt aðrir hugsjón. Eg hugsi, at flestir okkara hava ílt við at fata hesa hugsjón. Tá, latum okkum eisini víðar ter hugsjónir, sum vit hava ílt við at fata.

Eg hugsi, at eisini hesir menn meintu tjóðini væl. Fyri teimum verið Dannebrog og alt, ið hon umboði, aðalmál, og teir settu seg av øllum alvi imóti, at nokur broytting skuldi fara fram í víðurskiftinum millum Føroyar og Danmark. Tað var teimum heilt óhugsandi, at nakað annað flagg enn Dannebrog, sum í öldir hevði veittrað her á landi, skuldi umboða okkum. Og bert tankin um hetta skar teir í hjartað og neit teimum inn at merginum, sum sunnir mál-bóru seg.

Trýst elur sum kunnugt móttreyt, og tá hesar báðar hugsjónir brustu saman, gjordist stríðið mangan bøndskt. Men flaggvinnirirnir sigraðu at enda, og vit eiga eitt vakurt flagg — eitt flagg, sum telist millum tey fagrastu — tó hetta hevur í

sjálvum sær ikki so alstóran týdning.

Tað er ikki tað, sum er mest umráðandi, antin eitt tjóðarmerki, er meira ella minni vakurt. Nei, tað, sum hevur týdning, er, at vit eru góð við flagg okkara — duga at víðra flagg okkara — men hinvegin mega vit sanniliga ikki vanvirða ella hata flaggið hjá nakrari aðrari tjóð.

Vit eiga at hava eina flaggmentan! Vit eiga at minnast til, at flaggið er ikki nakar vanligur kluttur, men ein dýrgripur — sum vit ikki mega víðfara, sum best ber til.

Flaggið umboðar tjóðina soleiðis, sum hon er — tað umboðar hana uppá gott og ilt — tað umboðar hana í sorg og gleði.

Og um flaggið umboðar okkum væl — tað hvílir á herðunum á hvørjum einstokum av okkum — tað hvílir á herðunum á tær og mær!

Flaggið — okkara flagg — er eins og øll hini Norðurlandafloggin krossmerki.

Við hesum vildu og vilja vit sýna, at vit eru og kenna okkum sum ein greinin á hinum norðurlandska víðabulnum.

Men mangan hevur verið tørfert at fáa hini bróðrafólkin at kenna við okkum, og ferð eftir ferð hava vit verið skúgvaðir til viks.

Higar til dags hevur einki rúri verið fyri hinum sætta norðurlandska svaninum, sum vit feigin vilja nevna okkum — tí frændurnir eystan og vestan hav rokna einans við fimm.

Enn 28 ár eftir at Bretland víðurkendi »Merkið» hava bróður okkara ikki givið tí fulla víðurkenning.

Nú sigast kortini knútarir at dragna. Men standið føroyingar okki móti akslum og helmið ikki í, fyrrrenn føroyska flaggið veittrar javnbjóðis øðrum floggum, ti har mega ongar treytir og eingir lepar hanga við.

Eg hugsi, at nú má brátt tann stundin vera komin til handa, og at eg eri í samljóð við tað besta í føroyinginum, tá eg sigi — ja eg uttan at taka munnin ov fullan

ekkeleysur kann siga, at eg vóni, at landsmenn nú eru leiddir við at fáa eitt sindur av víðurkenning — halva víðurkenning — eitt ugglis — verða víðfarnir eins og óvitar, tá teir fáa eitt sindur av tinganesti ella eina tátu fyri at fáa teir at tuga eina lótu.

Tað sigur seg sjálfv, at havið mátti verða umboðað ella myndað í flaggi okkara, so nær vit eru knýttir at tí. Havinum, sum geur og tekur. Havinum, har mergurin av landsmonnum okkara balast. Tað var ikki av ongun, at tað var sagt, at føroyingurin var føddur við ár í hendi, og ongastaðni, hugsi eg, at menn hava verið og eru nærri knýttir at havinum, enn júst her í Klakksvík. Tí kenna til fulnar havsins skiftandi lag!

Hin blái liturin avmyndar havið, tá tað dýrdarkyrt hvílir seg við landsins fótur, ella eisini himmalin — hin skýfria himmalin!

Men hin hvíti liturin umboðar reinleika hinar hvítu fanninar, fossarnar ella eisini havið, tá ið tað visir ten!

Hin reyði liturin — reyður sum blóð — er mergurin — ella eisini livadrenn — í hini føroysku fólka-sálini — tí eins og blóðið ber fólksluna gjøgnum æðrarnar út í tær ystu tæðrarnar í líkaminum — soleiðis má eisini sálin í einum fólki røkjast og fáa føðslu; annars kryplast hon og doyri.

Men mest minnir krossurin í flaggi okkara okkum um, at her býr kristið fólk, sum setur álit sítt á hann, sum øllum valdar — á hann, sum gekk undir krossinum og hekk á krossinum, og krossurin skal hjálpa at brenna alt ótt — alt hatur, alla illvild og alla óvundur hjarta, sinni og sál.

Og læt okkum so taka undir við Hans Andrias í Aarstovu, tá hann sigur:

Upp hevjið tú merkið Føroya tjóð, og standi í fylking væl.

Og lýðið nú á og gevið mær ljóð, læt duna um heyg og dal. Sjá bergini her og tindar og skørð, sum lita um hav og blálandið fjørð, er okkara festi, okkara borg, í gleði, í neyð og sorg.

Avsannan

I eina samroðu við Ove Michelsen, stjóra á Suðurfisk, letur Tóri Jóansson, lærari, harra Michelsen harnast yvir andstöðuna, ið Suðurfisk í ávisum fari hevði mott. I sama andadrátti letur hann Michelsen taka til, at ætlanin við teirri stóru royndini at fáa sett upp eitt fiskavirki á Drelnesi á Tvoroyri var at einki virki skuldi verða sett á fótur í Vági. — Hvør ið her skuldi illgittast, ívast eingin i.

Eg ringdi harra Michelsen upp og spurdi hann, um hann veruliga kundi havt málborðið seg sum harra Tóri Jóansson, lærari, hevði skrivnað í »14. sept.»

Eg kundi ikki fáa meg at trúgva til, ti tað var jú í odd og egg ósannindi.

Hvørki eg ella nakar av teimum, sum gjördu tað, ið vit kundu fyri at fáa ummaltá stórvirkið í lag, hava nakrantíð droymt um, at við tí vóru virki gjord óneyðug í Vági, hvørs havn frá náttúrunnar hond er sjálvskrívað sum miðdepulinn fyri sunnara part av Suðuroyngni á sama hátt sum Tvoroyri er tað fyrri norðara part av oyngni.

Vit hildu tverturimóti fram, at at eitt stórvirki á Tvoroyri vildi eggja monnum at gera líkandi í Vági fyri syðra partin av oyngni, og tvey tilik virki, hvørt í einum av

teimum bestu havnum í Føroyum, vildu »supplera» hvørt annað, serliga tá ið talan var um stórfiskiskap.

Eg veit, at harra Ove Michelsen, stjóri, og allir, sum hava arbeitt fyri at fáa »Suðurfiske» sett á stovn, kunnu vátta, at hetta virkið átti frá minari og javnaðarmanna síðu hevur fingið tann samhug og tann stuðul, sum yvirhøvar hevur verið möguligt at sýnt til. Vit hava gjørt tað so mikið glaðari sum virkið júst liggur á linju við mína og javnaðarmanna hugsjón, at arbeidsmaðurin og fiskimaðurin taka lógvatat saman til skapan av egnum arbeidsvirkjum.

Tað gleðir meg og allar javnaðarmenn, at »Suðurfiske» er komið í og longu hevur gjørt ávirkingar ávirkið fyri bygdina Vág, arbeidsmenn og fiskimenn, at menn gera vaktargarð um tað, og eingin hevur heitari og sterkari góðsyni fyri tí enn vit, ynski um at tað má koma at gangast tí væl til framburðar og menningar fyri tað arbeidandi fjóldina á sjógv og á landi, fyri Vágs bygd og Suðuroyngni í síni heild.

Tessverri eydnaðist tað andstöðummonnum at forða stórvirkinum at verða sett á stovn á Tvoroyri. Men

Fleiri álöp á Lúbke

Hóast nógv hevur verið gjørt fyri at reinska Heinrich Lübke, vesturstýska forsetan, fyri skuldsetingar um, at hann undir kríggum var við til at tekna konsentrationsleirbygningar, heldur blaðið »Sterne» áfram við sínum ákærum og sigur, at teir framvegis hava tilfar, ið kann prógva hetta.

Pólska kirkjan í stríði

I skrivi, sum var lisið upp í øllum kirkjum í Póllandi í sambandi við ófriðin har herfyri, stóð millum-annað:

»Ófriðurin hevur samband við meiningina við tilveruni, sameind við strembanini eftir frískleika og frælsi og viðfóddu rættindini hins einstaka. Aftrat hesum harnast ungdomurin um framtíð manna-ætтарinnar.»

tað vil vónandi ikki taka áráðið og framburðshugin frá fjóldini í norðara parti av oyngni, men heldur eggja monnum at leggja á av nýggi um.

Tað er vist, at tað við onga tíð henda, at javnaðarmenn á Tvoroyri ella aðrastaðni vilja missanna og enn minni spenna bein fyri stórvirkjum eins og gjørt varð móti arbeidarafjöldini á Tvoroyri — av politiskum grundum.

Pætur.